

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزله

ليکوال: ډاکټر معمار حشمت الله اتمر
پېڅليک: وړی / لمريز کال ۱۴۰۷

Ketabton.com

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله
.....

ليکي پوهه:

سرليک: د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

ليکوال: ډاکټر معمار حشمت الله ،، اتمر ،،

ابډپټور:

د پڅښتنې ډيزان: ډاکټر معمار حشمت الله ،، اتمر ،،

خپرنډوی:

چاپشمېر: ۲۰

چاپ نېټه: وږی / کال ۱۴۰۷

واټس اپ: +۹۳۷۹۹۳۷۶۹۹۸

برېښنالیک: atmar_hashmatullah@yahoo.com

د چاپ حقوق له ليکوال او خپرنډوی سره خوندي دي، بي اخځ بنووني
تري د گټي اخيستنې اجازه نه شته.

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزله

.....

لړليک

چوپړی	سرليک
۱	پښتۍ .....
۲	بسم الله الرحمن الرحيم .....
۳	ليکي پوهه: .....
۴	لړليک .....
۵	تران (پيل، شروع، بريد) .....
۷	د يادښتونو له پاره: .....
۸	د کونړ ولايت: .....
۹	د کونړ معماري: .....
۲۰	د معمارۍ بڼه ټکي: .....
۳۵	د معمارۍ وړان (بد، خراب) ټکي: .....
۶۸	د پای خبرې: .....
۷۱	سر چينه: .....
۷۲	د چاپ شويو کتابونو لست .....
۷۸	د کار لاندې کتابونو لست .....
۷۹	د وخت او امکان په صورت کې .....
۸۰	د پښتۍ څټ .....

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزله
.....

تران (پیل، شروع، برید):

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ إِجْلَالًا
لِقُدْرَتِهِ، وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ خُضُوعًا لِعِزَّتِهِ، وَصَلَّى
اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ .

بي پایه ستاينه او بي حده مننه، د هغه سپېڅلي ذات نه چې د وجود ماني
او کاینات يې د انساني وجود د تکامل او د انسان له پاره د خپل سپېڅلي
ذات او عبادت د حقيقت له پېژندلو پرته جوړ کړل.
هغه د ذات پوهه، عالي، لوړ او بنکلي نومونه دي، او کائناتو د پيدايښت
يوه حتمي لامل دی.

عظمت، د ټولي نړۍ موجوديت، د ناڅاپه څخه راوتل، حق د رسيدو
جوهر په يوه والي کې د اعتراف، تباهي او بي وسي يوه له لوړو وسيلو
څخه دی.

گرانو لوستونکو!

دا ځل مي وغوښتل د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزلې
تر عنوان لاندې کتاب وليکم او د خپلو کتابونو مينوالو او لوستونکو
سره يې گډ (شريک) کړم.

زما د کتابونو مېنه وال يوازي معماران او انجنيران نه دي، او نه بايد
اوسي، نوڅکه غواړم ورځ په ورځ په خپلو ليکونو کې توپير راوړم
چې د هرې څانگې مېنه وال په کې ډېر شي، دا کار به ما دېته اړ کړي
چې ليکنې مي توپير و لري او هم به مي مینه وال ډېر شي.

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزله
.....

پاکه ربه!

زموږ له پاره خپله لاره بې ستونزې کړه، تر څو موږ له تا
پرته بل څوک و نه وینو او نه یې پېژنو.

زموږ سره مرسته و کړه تر څو مو په وجود کې د غرور
نخبه پاتې نه شي او د اسلام د دین له سپيڅلو بنده گانو څخه مو و
بولي.

- له ټولو دوستانو او ملگرونه چې ما ته یې د سیمې نه مستند
انځورونه رالېږلي دي نړۍ مننه، همدا راز ټولو ته د بڼې
روغتیا او اوږد عمر دعاوې کوم.
- د نظر ټولو خاوندانو او هغه څوک چې دا کتاب لولي په ډېر
درنښت هبله کوم چې، خپلې غوښتنې او وړاندیزونه د دې
کتاب د بیا کتنې له پاره، زما سره گډ (شریکه) کړئ.

Whatsapp: 0093799376998

په درنښت
ډاکټر معمار حشمت الله اتمر

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

.....

د یادښتونو له پاره:

- ..... - ۱
- ..... - ۲
- ..... - ۳
- ..... - ۴
- ..... - ۵
- ..... - ۶
- ..... - ۷
- ..... - ۸
- ..... - ۹
- ..... - ۱۰

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزله .....

د کونړ ولايت:

کونړ ولايت د هېواد يو د ۳۴ ولايتونو څخه دی، چې هېواد په شمال ختيځ کې پروت او د پاکستان هېواد سره گډه پوله لري، د دې ولايت مرکز اسدآباد (اسعد آباد) دی.

د کونړ ولايت نقشه (نقشه)

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزله .....

د کونړ معماري:

د کونړ معماري لکه نورو ولایتونو په څېر ډېره ساده اوکلي والي ده، ودانیز توکي (ساختمانی مواد) یې خټه، ډبره (تیره)، شړ او لرگي دي. ډېری ودانۍ یې کلا او د کلا ډېوالونه نه لري، دا ودانۍ د غونډیو د پاسه جوړې شوي او په سیمې کې نږدې خپل او خپلوان سره په جلا ودانیو کې ژوند کوي، خو په اوارو (هموارو) سیمو کې د پخسو بڼکلي کلا گانې هم شتون لري.

دا ودانۍ یوه پورې، دوي پورې او درې پورلي جوړې شوي دي او په جگو غونډیو کې تر سترگوکپري چې د نم او رطوبت نه لري او همدا راز کولای شوو د ډبرو لري ځایونو نه، هغه وگورو.

دا ودانۍ په ژمي کې د بڼه لمر او رڼا څخه او په دوبي کې د طبعي هوا د جریان نه برخمنې دي.

کوټې ډېری مخ پر لمر او تر مخه یې بالکینونه او برنډي (تراس) تر سترگو کپري چې د ناستي، کالي وچولو او د طبعت لید له پاره ترې کار اخیستل کېږي.

دا برنډي ډېری په دوېم او درېیم پوړونو کې تر سترگو کپري چې سرونه یې پوښلي او د لرگیو سنتو (پایو) په ذریعه کلکې شوي او مخي یې خلاصې دي.

په یوې ودانۍ کې څو کوټي شتون لري او په لاندې پور چې د تاکوی او یا تهکوی په نوم یادېږي د څارویو د پاره ترې گټه اخیستل کېږي، ځینې کوټې کوشنۍ او ځینې یې لویې دي، د لویو کوټو په منځ کې د لرگیو سنتي یا پایي هم په کې شتون لري.

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزله

.....

د دې ودانیو دېوالونه د ډبرو، پخسي نه جوړې شوي او په چتونو کې یې لرگي کارول شوي دي، چې دا لرگي د نږدې غرونو او غونډیوڅخه راوړل شوي او بیا په ودانیو کې، کارول شوي دي.

دروازې، کرکۍ او ستنې ټولې د نښترو (ارچې) لرگیز څخه دي چې په ډبرې ودانیو کې تر سترگو کېږي، خو د کرکیو او دروازو پر مخ کوم خاص د غوړ رنګ (رنګ روغني) څخه کار نه دی اخیستل شوی او په طبعي ډول (حالت کې) ترې کار اخیستل کېږي.

د بښت (تهداب) سنگ کاری یې دومره ژوره نه ده، همدا راز دا سنگ کاری کومه مساله (مسالحو) نه لري او ډبرې یې د بنویو سیند (سین) او غونډیو ډبرو نه کار اخیستل شوی کوم چې په نږدې سیمو کې په ډبرې اندازه شتون لري، خو په ځینو سنگ کاریو کې لرگي هم تر سترگو کېږي. دا ډبرې ډبرې یې کوشنۍ، غیرې منځمې او خورا بنویي دي کومې چې د ودانیو چارو د پاره ناسمې (نامناسې) دي.

د سنگ کاریو د پاسه بیا د پخسو دېوالونه ښکاري او په دېوالونو کې د لرگي کرکۍ د خونو د رڼا او لمر ننوتو د پاره ایښودل شوي دي. په چتونو کې گرد (ګول) لرگي یا دستک اچول شوي او د پاسه یې لهارې او په ځینو سیمو کې د دستک د پاسه کوشنې لرگي اولښتې هم تر سترگو کېږي چې د هغو د پاسه شړ او ځیني سیمیز واښه هم اچول شوي دي او بیا وروسته د خاورو اڅپر او یا کاه گل شوي دي.

د بامونو میل یا میلان (شیب، سلوپ) یوازې او مخې خوا ته ایستل شوی او بامونه ټول د لرگیو ناوې لري.

د ودانیو په مخه یا لید کې کوم اڅپر او همدا راز په ډبرو کار یا سنگ کاری کې یې هنگاف هم نه په سترگو کېږي، د خونو د ننه یې اڅیږ او ځینو ودانیو کې پر سپره پر اڅیر د سپینو خاورو (ګل سفید) رنګ هم په

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزه

.....

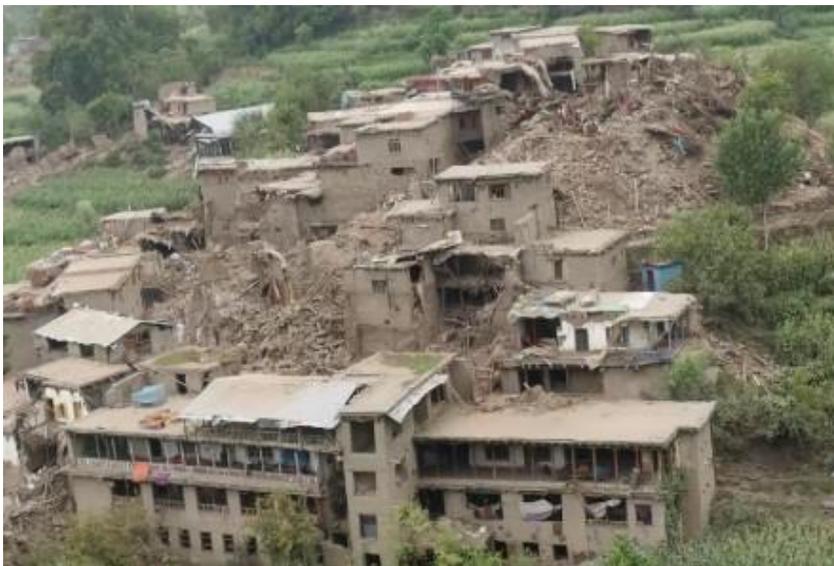
بنکاره توگه تر سره کپړی چې د اخترانو او یا نورو مناسباتو په موخه دا سپین رنگ تازه کپړي.

ځایي معماري د کلونو راهیسي د سيمي نه پیل شوي او د سیمیزو خلکو په ملتیا سره مخته تللي او روانه ده، په دې معمارۍ کې ځایي خلک ونډه لري او د یوه نسل نه بل نسل ته د میراث په توگه پاتې شوي ده.

د کونړ ولایت وروستی زلزمې ودانیو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

.....

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونډر (کنډر) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزله
.....

د معمارۍ بڼه ټکي:

د کونډر (کنډر) په معمارۍ کې لکه د هېواد په نورو سيمو کې بڼه ټکي په پام کې نيول شوي او کېدای په راتلونکې کې هم په کونډر او د هېواد په نورو سيمو کې په پراخه توګه په پام کې ونيول شي. د بېلګې په توګه:

۱- د ودانۍ د ځای ټاکنه (انتخاب) کوم چې د خاورينو او ډبرينو غونډيو په لمنو، په پام کې نيول شوي دي، د دې ټاکنې په پايله کې اوسېدونکي د اضافه ځمکې اخيستنې، نم څخه په امان او د کور اضافه مصرف يا استفاده شوی اوبه هم د کوشنيو لښتنيو په ذريعه د کور نه د باندې او لاندې لويو لښتنيو ته لېږدول کېږي.

۲- دا ودانۍ مخ پر لمر په پام کې نيول شوي او په ژمي کې د تودلو د پاره په لرګيو او نورو سوند موادو کې سپما راولي.

۳- دا ودانۍ بڼه ليد لري او کورنۍ کولای شي لاندې کروندې تر سترګو، وڅاري او د طبيعت څخه خوند واخلي، ماشومان، څاروي او کورني مرغان کولای شي په آسانه توګه بېرته خپله لاره و مومي.

۴- دا ودانۍ د سيمي پيدايښت ودانيز ټوکو (موادو) څخه جوړې شوي او د ودانولو د پاره يې ډېرو پيسو ته اړتيا نه شته.

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزله
.....

۵- دا ودانۍ د کلي او یا نږدو سیمو د خټګرو په مرسته جوړې شوي او د کلي عام خلک یو د بل سره د جوړولو په چارو کې ونډه اخیستي ده.

۶- دا ودانۍ په لږ ځای کې څو پوره جوړې شوې دي.

۷- د هرې ودانۍ په دوېم او درېیم پوړونو کې برنډې یا تراسونه لري چې د اړتیا په وخت کې ترې کار اخیستل کېږي.

۸- د ودانیو بامونه اوار (هموار) دي چې ځیني وختونه د دوبي په موسم کې د ویده کېدو او ترکاریو وچولو له پاره ترې ګټه اخیستل کېږي.

۹- اوار بامونه د نورو بامونو په پرتله خورا ډېر ولاړ (عمودي) بار وړتیا او په زلزلې کې تر نورو بامونو غوره دي.

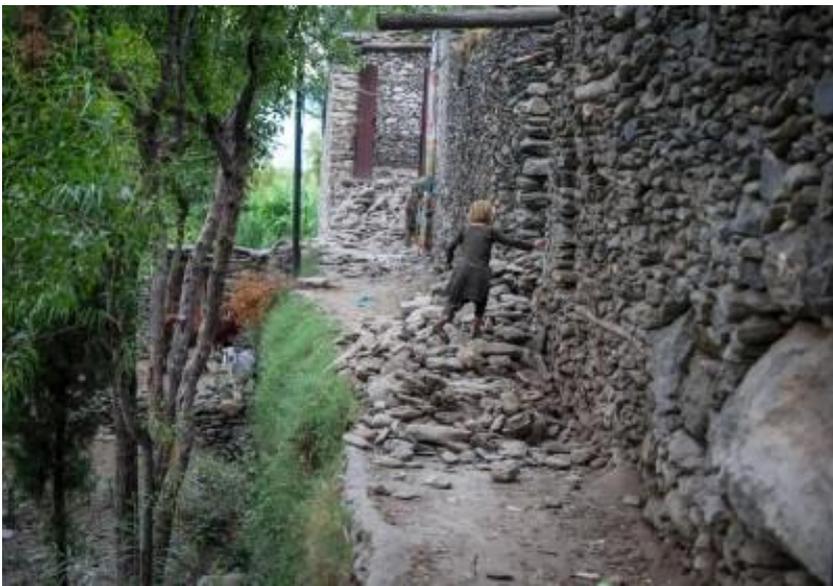
۱۰- دا بامونه په کال کې یو ځل او د مني په موسم کې اڅپر کېږي چې په اڅپر کې د غټو بوسو نه کار اخیستل کېږي.

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزه

د کونړ ولايت وروستی زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزله

د کونړ ولايت وروستی زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزله

.....

د کونړ ولايت وروستی زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزله

.....

د کونړ ولايت وروستی زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزله

.....

د کونړ ولايت وروستی زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

.....

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله .....

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزله
.....

د معمارۍ وران (بد، خراب) ټکي:

- ۱- د تهدابونو نه ژورتيا
- ۲- د لاندي پور يوه خوا يي اوچته او بله خوا يي لنډه ده
- ۳- په سنگ کاريو او يا ډبرو کارونو کې د گردو اوبنويو ډبرو يا تپرو نه کار اخيسته
- ۴- په سنگ کاريو کې د بافت نه په پام کې نيونه
- ۵- په سنگ کاريو کې د بېلا بېلو (د غره او سيند) کانو نه کار اخيسته
- ۶- په سنگ کاريو کې د مسالي (مصالح) نه شتون
- ۷- په سنگ کاري کې د لرگيو څخه کار اخيسته، ځکه دا لرگي کېدای شي د باران او لمېدو په صورت کې لامده او حجم يي ډېر او د وچېدو په وخت کې وچ او حجم يي لږ شي، چې دا په خپله دېوال د انقباض او انبساط سبب گرځي.
- ۸- د پخسي دېوالونه د پخسي د اصولو نه پرته جوړونه د بېلگې په توگه:
  - د دېوال سور يا بر په پام کې نه نيونه
  - د پخسي د يوه کتار د درز د پاسه د ډبرو نه ايښودنه او پخسي ته دوام ورکونه
  - د پخسي دېوال په يوې اندازې پورته کونه (جگونه)
  - د پخسي د کلکوالي، نه ټسټ کونه
  - د پخسي د پاره د هرې خواوړې کارونه
  - په پخسي کې د بې تجربو کسانو نه، کار اخيسته
- ۹- د پخسي دېوال د پاسه د ډبرو يا د تپرو دېوالونو جوړول
- ۱۰- د لرگيو د بېلابېلو (مختلفو) قطرونو نه کار اخيسته
- ۱۱- د چت لرگيو د يوې ثابتې اندازې په پام کې نه نيونه
- ۱۲- د دېوالونو د پاسه تر پايه پورې د چت د لرگيو، نه ايښودنه

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزله

- .....
- ۱۳- د لرگيو څوکي کوم چي د دېوالونه د پاسه دي د ضروري موادو لکه، سوځېدلي موبلاين (موبلايل) او يا تورو تېلو نه غوړونه
  - ۱۴- د بامونو ناوې د وادنيو مخي ته پرېښودنه
  - ۱۵- د ځمکي ټپک نه په پام کي نيونه
  - ۱۶- د کوټو د برونو(سورونو، عرضونو) د انجنيرۍ د اصولو، نه په پام کي نيونه
  - ۱۷- د بام د وزنونو ډېرېدل، د هر اڅپره سره
  - ۱۸- د کوټو د کونجونو نه تقويه کول په دېوالونو کي
  - ۱۹- د يوه پور ستنو(پايو) نه کارونه، يو د بل د پاسه
  - ۲۰- په ستنو کي د بېلابېلو قطرونو نه استفاده کول
  - ۲۱- د چټ د لرگيو يا دستکو تر مينځ نه کلکونه
  - ۲۲- د لرگيو د پاسه د لرگيو او يا شر نه کلکونه
  - ۲۳- په چټ کي د اوردو او لندو لرگيو نه کار اخيسته
  - ۲۴- په چټ کي يوه خوا(سمت) ته بار ډېرونه
  - ۲۵- په مودو، مودو کي د ودانۍ له پاره نه پاملرنه
  - ۲۶- د ودانيو په جوړولو کي د ودانيزو انجنيرانو نه مشوري نه اخيسته
  - ۲۷- د انجنيرۍ د نقشو نه درلودل
  - ۲۸- د خاورۍ په اړه ، معلومات نه لرل
  - ۲۹- د پورونو پورته کول بي له مشوري څخه
  - ۳۰- د عامه نه پوهاوی، حکومتي د ادارو او تلويزيونو له لاري

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزله

.....

د کونړ ولايت وروستی زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

.....

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

.....

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزله

.....

د کونړ ولايت وروستی زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

.....

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

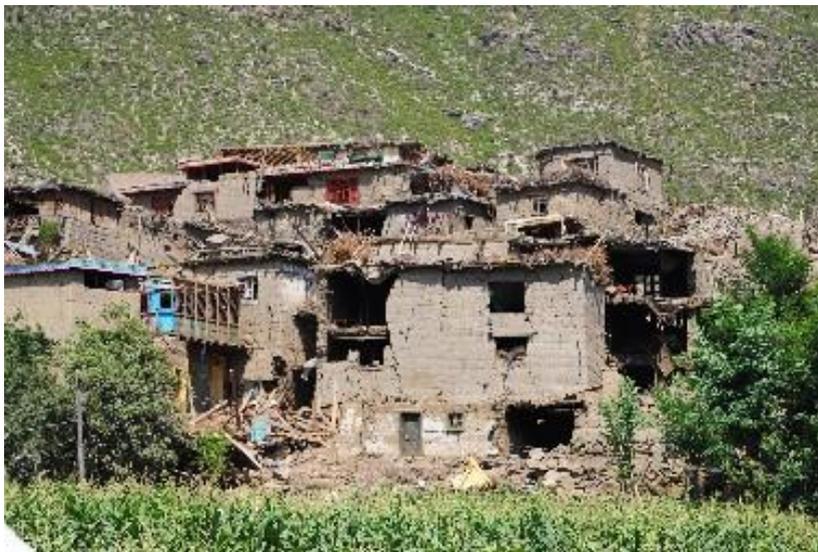
د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

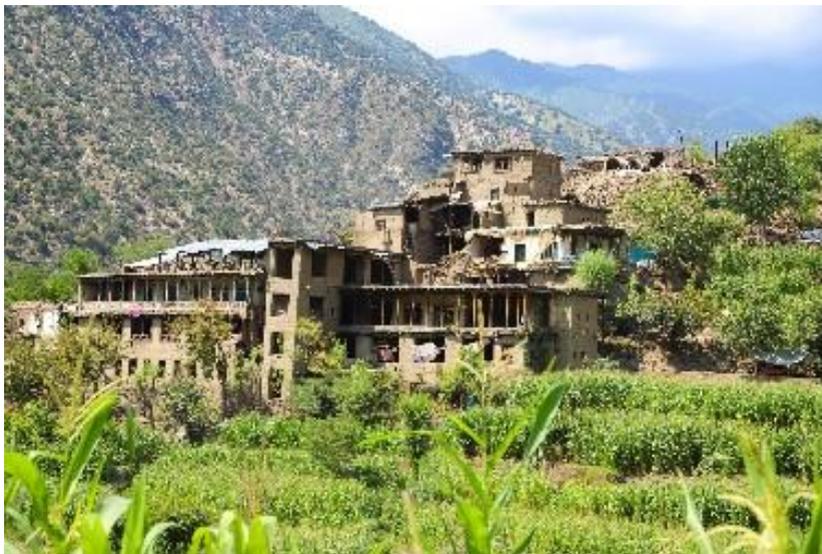
د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزله

د کونړ ولايت وروستی زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزله

د کونړ ولايت وروستی زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزله

د کونړ ولایت وروستی زلزلې ودانیو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

.....

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

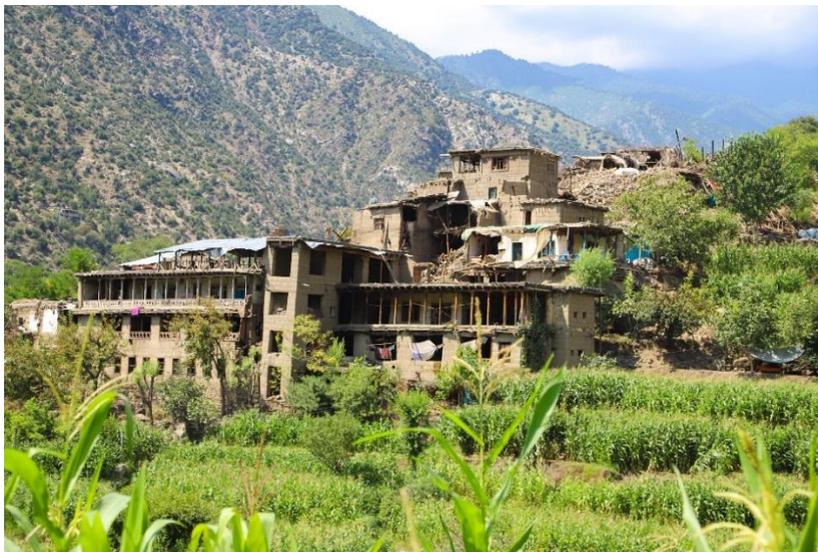
د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

.....

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانۍ انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزه

د کونړ ولايت وروستی زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

.....

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

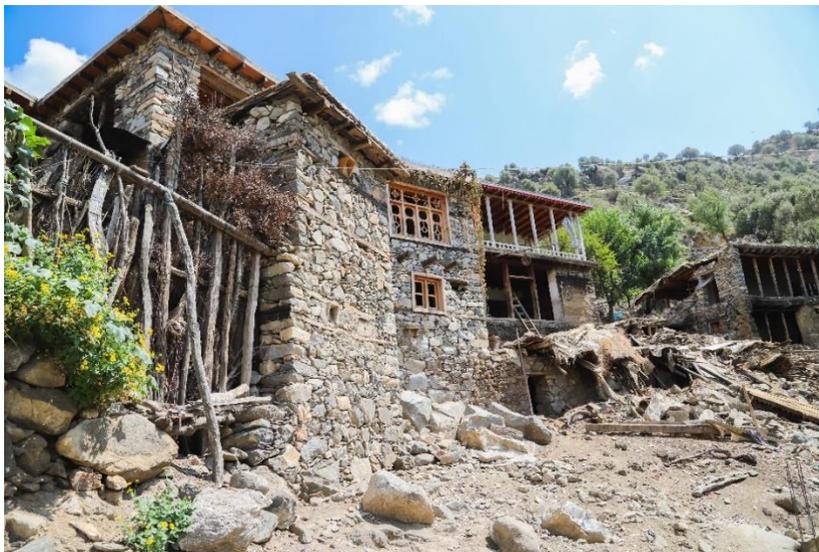
د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

.....

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

.....

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

.....

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستۍ زلزله

.....

د کونړ ولايت وروستۍ زلزلې ودانيو انځور

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزله

.....

د پای خبرې:

څرنګه چې خبر یاست د وري د میاشتي په لسمه نېټه د شپې یوولس بجې او اووه څلویښت دقیقې، لمريز کال ۱۴۰۴ چې د عيسوي کال د اګست د میاشتي یو دېرشمې (د سپټمبر لمړۍ) نېټې سره سمون درلود، زلزلې د کونړ ولایت، ننگرهار او کابل ولایتونه یې ولرزول چې ژوروالی یې د ۸ نه تر ۱۰ کیلومتره ځمکې لاندې او مرکز یې د جلال آباد ښار د شمال ختیځ په ۲۷ کیلومتری کې و.

د دې زلزلې قوت د رېبینتر ۵,۵ درجې او د ځینو رسنیو د اطلاع پر بنسټ ۶ درجې وو، چې په کونړ او د جلال آباد ځینو سیمو ودانیو ته یې خورا ډېر زیانونه ورسول.

دې زلزلې د ودانیو ویجاړېدو (ورانېدو) پر سېره، مالي لګښتونو، خورا ډېر انساني تلفات هم درلودل چې د ځینو مطبوعاتو د ویناوو پر بنسټ د مرو شمېر تر ۱۴۵۷ او ټپیانو شمېر تر ۳۳۹۴ کسانو هم ډېر وو، مګر څلور ورځې وروسته د زلزلې نه د امارتي مرستیال ویاند ښاغلي حمدالله فطرت په وینا د مرو شمېر ۲۲۱۷ او د ټپیانو شمېر تر ۴۰۰۰ کسانو (نفر) و هم ډېر وو.

دا زلزله د افغانستان پلازمینه (پایتخت) کابل او همدا راز د پاکستان پلازمینه (پایتخت) اسلام آباد کې احساس شوې او یا یاد ښارونه یې لرزولي دي، همدا راز دا زلزلې ۵ پس لړزې هم درلودې چې یوه یې خورا قوي او د رېبینتر ۵,۲ درجې د امریکا د زلزلې سنجوني مرکز (USGS) له خوا ثبت شوې وه، داسې لږ ژورې (کم عمقه) زلزلې تل د ورانیو او ویجاړیو سبب ګرځي.

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزله

.....

څرنګه چې پوهېږو کلي والي معماري د وخت په تېرېدو سره د يوه نسل نه، بل نسل ته په مېراث پاتې شوي ده او د کمزوره اقتصاد له وجې دومره رشد يې نه دی کړی چې ودانۍ د عصري او انجنيري علومو پر بنسټ د محلي ودانيزو توکو (موادو) په پام کې نيولو سره ډېزاین او تجربه لرونکو ساحوی انجنيرانو له خوا د هغو نقشو پلي کولو کې ونډه واخلي.

دا ودانۍ د محلي، ارزانه ودانيزو تومو (موادو) کوم چې په نږدې سيمو کې په پراخه توګه (اندازه) پيدايښت لري، د ځينو مشرانو او کلي والي خټګرو نظرياتو په پام کې نيولو سره جوړې شوي دي، د انجنيري په لحاظ د ډېرو تېروتنو (اشتباهاتو) سره جوړې شوي دي.

د دې ودانيو بڼه او بدو ټکو ته په پورته چوپړو کې پوره معلومات ورکړ شوي او دلته يادونه يې تکرار او لوستل يې د وخت ضايعه بولم، بلکه غوره بولم چې پر نورو راتول شويو معلوماتو رڼا واچوم کوم چې په سيمي کې تر سره شوي يا هم په راتلونکي کې تر سره کېږي.

د ځينو معلومات پر بنسټ په سيمي کې نه معمول، نه آشنا او نسبتاً قيمتی موادو کوم چې د بنا راتو معمارۍ سره تړون لري يادو سيمو ته وړل شوي او د هغو څخه ودانۍ د هغو کسانو له پاره کوم چې کورونه يې په يادې زلزلې کې نږدېلي يا ويجاړ شوي دي.

دا مواد سمټي خښتې يا سمټي بلوکونه، سمټ، ګاډرې، پخي خښتې، د غره ډبرې (د غره تيرې) اوداسې نور مواد لکه ايزوګام او ځادري اسپونو بام ناوې هم ګډ (شامل) دي.

دا مواد لاندې منفي اغېزې لري:

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزله .....

۱- د نورو سیمې پاتې خلکو، کوم چې په سونتي (سنتي) ودانیو کې ژوند کوي روحیه کمزوري کول (ورانول، خرابول) او هغوی ته سوچ (سودا، تشویش) را منځته کول.

۲- د ښاري ودانیز توکو (موادو) په کلیو او باندو کې رواج کول .

۳- د سنتي (د پلارونو نه پاتې) معمارۍ کمزوره کول او په اوږد مهاله توگه له منځه وړل.

غوره دا بولم چې د ښاري موادو لېږد دې ودرول شي او په عوض کې دې د بدو، منفي او ورانو ټکو په اصلاح کونه کې دې ټول خلک د انجنیرانو په ملتیا اصلاحات راوړل شي او د خلکو یا عامه پوهاوي له پاره دې د کور جوړونې او ښار جوړونې وزارت له خوا د سیمې او محلي ودانیز توکو (موادو) په پام کې نیونې سره څو ډوله اقتصادي نخشي (نقشې) جوړې او خلکو ته په وړیا توگه ورکړل شي، همدا راز د هغوی سره د تجربه لرونکو انجنیرانو په ملتیا سره په جوړونه کې ونډه واخیستل شي او دا پروسه دې د اړونده ښاروالیو، ملي ټلويزيون او نورو محلي ټلويزيونونو په مرسته د عامه پوهاوي او رواج له پاره ښکلي برنامې جوړې شي.

په دغو پرنامو کې په پراخه توگه د ښو او بدو ټکو په تشریح کولو سره پر گټو او زیانونو معلومات وړاندې کړل شي، تر څو په راتلونکې کې د ښاري معمارۍ او غیر اقتصادي ودانیز توکو (موادو) مخه ونیول شي او دا راز سونتي (سنتي) معماري به لا ښکلي او راتلونکو نوي نسلونو ته د اصلاحاتو سره، پاتې شي.

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزله
.....

سر چینه:

سیمه بځي څېړني (میدانی تحقیقات)

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزه
.....

د چاپ شويو کتابونو لیست

۱. معماري افغانستان
۲. اطلاعات، اصول و قواعد طراحی در معماری
(بخش شفاخانه ها)
۳. راهنمود طلايي
- (برای اساتید انستیتوت های تخنيکي و ساختمانی افغانستان)
۴. رسم تخنيک (گامی به سوی دنیای انجینری) جلد اول
۵. رسم تخنيک (گامی به سوی دنیای انجینری) جلد دوم
۶. اطلاعات، اصول و قواعد طراحی در معماری (بخش اداری)
۷. معماري اصیل شهر کابل (مراځخانی)
۸. معماري شهر کابل (بی بی مهرو)
۹. افغانستان در قرن تکنالوژی
۱۰. زونبندي اقلیم و زلزه افغانستان
۱۱. صدقه جاریه / دنیای انجینری
۱۲. آموخته های ناب از طراحی تا نظارت
جلد اول (۱۹۹۰ الی ۲۰۲۱)
۱۳. داستان حقیقی با مقیاس معماری
۱۴. فرار از کشور- با تصاویر مستند
۱۵. نقش دانشمندان مسلمان در فن معماری و مهندسی
۱۶. پخسه در افغانستان
۱۷. بنیا نگذاری اولین مساجد توسط افغانها در آسترلیا
۱۸. آموخته های ناب از طراحی تا نظارت
جلد دوم (۱۹۹۰ الی ۲۰۲۱)

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزله

.....

۱۹. منار جام - الهامی برای قطب منار
۲۰. آموخته های ناب از طراحی تا نظارت
جلد سوم (۱۹۹۰ الی ۲۰۲۱)
۲۱. جام یا کلیان (کلان)
۲۲. معماری گل و چوب (معماری شهر کهنه کابل) جلد اول
۲۳. معماری گل و چوب (معماری شهر کهنه کابل) جلد دوم
۲۴. معماری گل و چوب (معماری شهر کهنه کابل) جلد سوم
۲۵. چپر ته چي قانون نه شته (گډوډي د افغانستان په معماری کې)
۲۶. مدرنه جو ما تونه ،، پخوا او نن ،،
۲۷. هله جور کو (نی پخسه - مقاوم زلزله)
۲۸. اطلاعات، اصول و قواعد طراحی در معماری (بخش مساجد)
۲۹. اطلاعات، اصول و قواعد طراحی در معماری (بخش مکاتب)
۳۰. هنر و صنعت چوب در مرادخانی
۳۱. هنر و پیشه حکاکي - زرگری در مرادخانی
۳۲. هیچ (چهل داستان واقعی)
۳۳. معماری اصیل شهر کابل
- (تشریح مورخ ۱۷ ماه میزان سال ۱۴۰۱ پوهنتون پولی تخنیک
کابل)
۳۴. ۴۰- چهل
۳۵. مجنون او گلچین (پینتو ناول)
۳۶. در جستجو (ناول به زبان دری)
۳۷. تفاوت ها تفاوت می آورد (کتاب تصویری)
۳۸. مجموعه از دروس دینی مولوي صاحب خیر الله مخدوم

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزله

.....

- (جلد اول)
۳۹. یرف ها آب میشود
۴۰. رسم و تخنیک (گامی به سوی دنیای انجینری) جلد سوم
۴۱. آرزو و امید (ناول به زبان دری)
۴۲. بودا بنکاري (پښتو ناول)
۴۳. نامنوني ژوي (پښتو ناول)
۴۴. د اسلامي معمارۍ پیل
۴۵. حیوانات شوخ (ناول به زبان دری)
۴۶. مجموعه از دروس دینی مولوي صاحب خيرالله مخدوم
(جلد دوم)
۴۷. د شپېلی مینه (مه یڼه) په کچه گړۍ کې (پښتو ناول)
۴۸. حشمت خان د کلا معماري
۴۹. د افغان الک او آذري جلی مینه (پښتو ناول)
۵۰. د وچو بڼونه او پارکونو معماري
۵۱. د یوي بڼونکي مینان په یوه ټولگي کې (پښتو ناول)
۵۲. د ژرنده گړي ماما مینه (پښتو ناول)
۵۳. په اسلامي نظام کې ودانيز پرمختگ
۵۴. شپنه ادې (پښتو ناول)
۵۵. بي زده کړې پوی (پښتو ناول)
۵۶. د میني تاو (پښتو ناول)
۵۷. (BIM) په خپله ژبه - په نړۍ کې تر ټولو نوي او گړندی
کړنلاره د معمارانو او انجینېرانو (انجینرانو) له پاره
۵۸. مجموعه از دروس دینی مولوي صاحب خيرالله مخدوم
(جلد سوم)
۵۹. سیدو او عیدو - د کوشنیوالي خواره ملگري (پښتو ناول)

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزله

.....

۶۰. د یوې میاشتي **ناوې** (پښتو ناول)
۶۱. دڅاڅکو هار (د یوه سړی لنډی کیسې)
۶۲. د کابل ښار اصلي معماري (مراد خانۍ)
۶۳. کوشنۍ سوداگره (پښتو ناول)
۶۴. د کابل ښار معماري - **بي بي مهرو**
۶۵. سرغندوی (ناب، مشهور) پوډري
۶۶. دارونکی سپلاب (پښتو ناول)
۶۷. خواریکښ قاضي (پښتو ناول)
۶۸. د پخوانیو جوماتونو **توپیر** د نن سره
۶۹. د مور **وژونکی (قاتل)**، (پښتو ناول)
۷۰. د مور مېړه (پښتو ناول)
۷۱. مجموعه از دروس دینی مولوي صاحب خیر الله مخدوم
(جلد چهارم)
۷۲. لپونۍ **ملا** (پښتو ناول)
۷۳. **خوان شهید** (پښتو ناول)
۷۴. **توده برستن** (پښتو ناول)
۷۵. نورک اکا (پښتو ناول)
۷۶. غریبک (پښتو ناول)
۷۷. د ژوند **خوړې** او **ترڅي** (پښتو ناول)
۷۸. الماء [دیارلس کلنه فلسطینی انجلی تر نړېدلې ودانۍ (پښتو ناول)]
۷۹. مجموعه از دروس دینی مولوي صاحب خیر الله مخدوم
(جلد پنجم)
۸۰. ادبي لښتې / چوب ادبی
۸۱. د ښاروالۍ کاریگر (پښتو ناول)
۸۲. د خاورو لاندې ښار (د عینک مسو کان ته څېرمه)
۸۳. شهرې زیر خاک (نزدیک معدن مس عینک)

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزله

.....

۸۴. ساختمان های کانتینری
۸۵. کانتینري ودانۍ
۸۶. Architecture of Buddhist temple in Kabul city
۸۷. ښکلي هوسی (پښتو کیسه)
۸۸. خړه بیزو (پښتو کیسه)
۸۹. سور تنور (پښتو ناول)
۹۰. سپین کارغه (پښتو داستان)
۹۱. لپونی لپوه (پښتو داستان)
۹۲. بندي مرغه (پښتو داستان)
۹۳. بي وخته سپلاب (پښتو ناول)
۹۴. ملا نصرالدین سره د دوکي پایله (پښتو ناول)
۹۵. د پوی بهلول غوره پرېکړه (پښتو داستان)
۹۶. د کابل ښار لمري گمرک اداري ودانۍ معماري
۹۷. **ناکامه مینه** (پښتو ناول)
۹۸. سنگلاخ دره او معماري
۹۹. عشق در کانتینر ها (ناول به زبان دری)
۱۰۰. مادل اندازه گیری اسلامی
۱۰۱. په گاونډ هېواد کې **زړه** بایلل (پښتو ناول)
۱۰۲. بازی ها و سپورت های محلی مردم افغانستان - جلد اول
۱۰۳. منار های غزنی - گذشته و حال
۱۰۴. توري چشمي (عينکي) پښتو ناول
۱۰۵. د چک ولسوالۍ نه (۹) برجه کلا
۱۰۶. د یوې شپې ناوې (بهرنی پښتو ناول)
۱۰۷. ښکلا (پښتو ناول)
۱۰۸. د نارنج غونډۍ
۱۰۹. د چوکي دهقان (بزگر، کروندگر)
۱۱۰. مشت نمونه خروار

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزله

.....

- ۱۱۱. قلعه برگد عبدالاحمد خان
- ۱۱۲. قلعه بلند کلوله پشته
- ۱۱۳. منار غزنی الهامی برای منار جام
- ۱۱۴. د افغانستان تاریخي کلاگانو ته، یوه لنډه کتنه
- ۱۱۵. د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزله

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزله
.....

د کار لاندې کتابونو لیست

۱. هنر خطاطی و میناتورۍ در مراد خانی
۲. هنر کلالی در مرادخانی
۳. بی وخته باران
۴. د ژوند پای

د کونړ (کنړ) کلي والي ودانۍ او وروستی زلزله
.....

د وخت او امکان په صورت کي

۱. پخسه در افغانستان (به زبان انگلیسی)
۲. تاریخ معماری افغانستان
۳. حویلی های آسمان خراش
۴. ارتباط گذشته، حال و آینده در معماری
۵. استعداد، سرعت و اقتصاد در معماری افغانستان
۶. شیطان چراغ
۷. خاطره ها

Kunar velligence Bildings and the Recent Earthquicke

Written by: Architect PHD Hashmatullah Atmar

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**